

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Opstart geïntegreerd planningsproces gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Leidingstraat Glabbeek - Halen'

Samenvatting

Fluxys Belgium NV is de beheerder van het Belgische aardgastransportnetwerk en heeft als opdracht de bevoorrading van bedrijven en gezinnen te verzekeren. Ze beheert daartoe het netwerk van de hoofdtransportleidingen onder hogedruk, waarmee het distributienetwerk wordt bevoorraad. De nieuwe aardgasleiding tussen Glabbeek en Halen versterkt de bevoorrading van de Limburgse regio.

De leiding is nodig in functie van de uitbreiding van het gasnetwerk om de energietransitie te voltrekken en ons voor te bereiden op de evoluties die ons land op vlak van bevoorradingszekerheid zal doormaken. Daarnaast is aanvoercapaciteit nodig voor nieuwe gasaansluitingen in Limburg, dat met een jaarlijks gemiddelde van 4,5% bijna dubbel zo hoog ligt dan gemiddeld in Vlaanderen. De leiding zal ook de omzetting naar hoogcalorische aardgas toelaten. Door de regio van het Albertkanaal aan te sluiten op de bestaande oost/west transportas door België, bestaat de mogelijkheid om aardgas van diverse bronnen (Noors, Brits, Russisch, LNG dat wereldwijd beschikbaar is, enz.) met de nodige capaciteit en druk aan te spreken.

Voor de nieuwe verbinding Glabbeek-Halen worden drie mogelijke tracés grondig onderzocht. Die tracés zijn gelegen op het grondgebied Bekkevoort, Diest, Geetbets, Glabbeek, Halen en Kortenaken.

Na de goedkeuring van de startnota volgt een publieke raadpleging.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

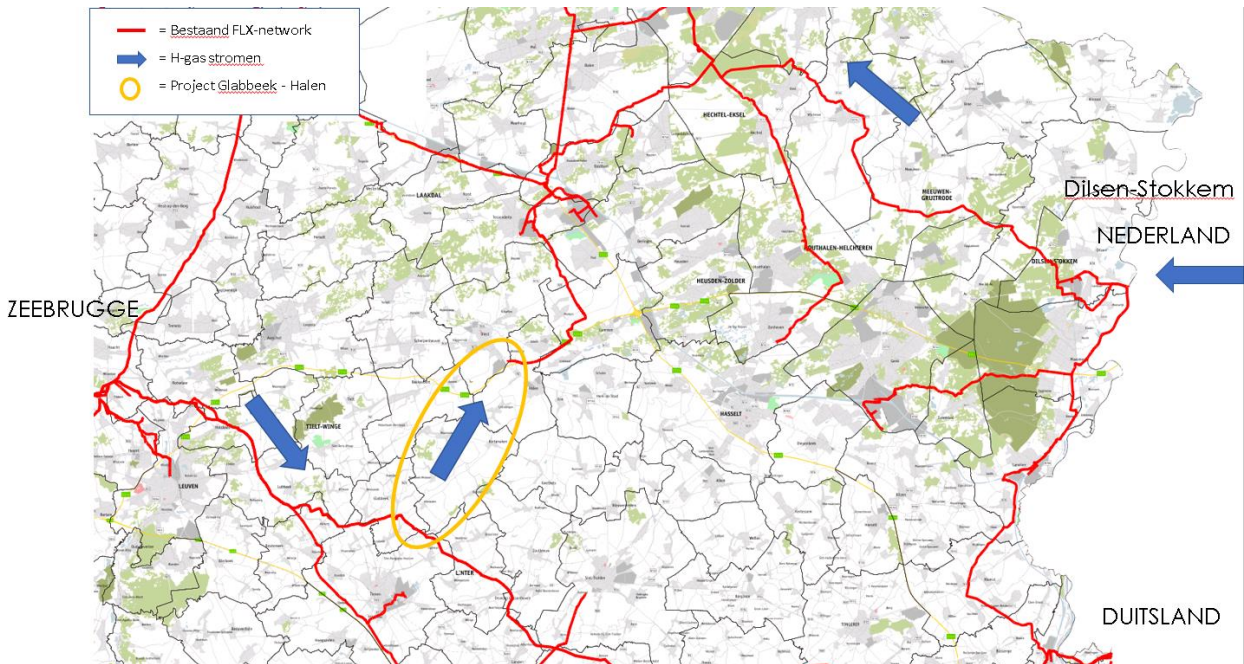
Beleidsveld Omgeving

Beleidsdoelstelling OD 3. Gebiedsontwikkeling met sterke gebiedscoalities.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Fluxys Belgium NV is de beheerder van het Belgische aardgastransportnetwerk en heeft als opdracht de bevoorrading van bedrijven en gezinnen te verzekeren. Ze beheert daartoe het netwerk van de hoofdtransportleidingen onder hogedruk, waarmee het distributienetwerk wordt bevoorrad. De toekomstige energiebehoefte in België en de (huidige) configuratie van de aardgas- en elektriciteitsinfrastructuur van Fluxys en Elia maken het nodig om de hoofdaanvoer van aardgas naar de regio Limburg te versterken.

Een hogedrukleiding voor aardgastransport moet kunnen gerealiseerd worden vanaf de transportas West-Oost ter hoogte van Glabbeek die in Halen wordt gekoppeld aan de bestaande hoofdleiding Dilsen – Lommel – Tessenderlo – Diest.

Het betreft een versterking van de hoofdasen van het aardgasvervoersnet. Dat zijn leidingen met hoge capaciteit die de doorvoer van grens naar grens verzorgen of belangrijke interne verbruikscusters bereiken zoals de haven van Antwerpen, de gasopslag te Loenhout en verschillende grootsteden waaronder Brussel, Gent, Antwerpen en Luik.

De toekomstige energiebehoefte in België en de configuratie van de aardgas- en elektriciteitsinfrastructuur van Fluxys en Elia maken het nodig om de hoofdaanvoer van aardgas naar de regio Limburg te versterken. Het voornemen voor een nieuwe aardgasleiding tussen Glabbeek en Halen komt aan die verschillende behoeften tegemoet:

- De leiding is nodig in functie van de uitbreiding van het gasnetwerk om de energietransitie te voltrekken en ons voor te bereiden op de evoluties die ons land op vlak van bevoorradingszekerheid zal doormaken: de uitfasering van de nucleaire productiecapaciteit, de groei van de elektriciteitsvraag in het licht van het toenemend elektrificeren van het energiegebruik, en de nood aan flexibele productiecapaciteit als back-up voor de toenemende variabiliteit van de elektriciteitsproductie met wind en zon die in capaciteit verder zal toenemen.
- Tegelijk zorgt de nieuwe aardgasleiding voor de nodige aanvoercapaciteit om een antwoord te bieden op het aantal gasaansluitingen in de regio, dat met een jaarlijks gemiddelde van 4,5% bijna dubbel zo hoog ligt dan gemiddeld in Vlaanderen;

- De infrastructuur biedt tevens flexibiliteit om de eindverbruikers in de regio om te schakelen van laagcalorisch aardgas uit Nederland naar hoogcalorisch aardgas in het kader van de stelselmatige afbouw van de uitvoer van laagcalorisch aardgas uit Nederland;
- De infrastructuur is ook de beste keuze vanuit het perspectief van een zo goed mogelijke diversificatie van de aanvoerroutes. De lokale aardgas-ruggengraat die de regio van het Albertkanaal voedt, wordt vandaag uitsluitend bevoorraad vanuit het oosten, aan de Belgisch-Nederlandse grens. Door de regio van het Albertkanaal aan te sluiten op de bestaande oost/west transportas door België, bestaat de mogelijkheid om aardgas van diverse bronnen (Noors, Brits, Russisch, LNG dat wereldwijd beschikbaar is, enz.) met de nodige capaciteit en druk aan te spreken;
- In het licht van de energietransitie is de infrastructuur tevens compatibel met de instroom van koolstofneutraal groen gas.

Om die verschillende behoeften tijdig te kunnen invullen met het oog op de bevoorradingszekerheid van zowel aardgas als elektriciteit, zou de nieuwe leiding begin 2024 in gebruik moeten worden genomen.

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, wordt het vervoer via pijpleidingen gezien als de meest duurzame transportmodus die vanuit het ruimtelijk beleid wordt ondersteund.

In het regeerakkoord worden onder het hoofdstuk mobiliteit en openbare werken (p. 187), pijpleidingen omschreven als een volwaardige transportmodus die moeten worden ingezet om de modal shift mee te ondersteunen. De Vlaamse Regering reserveert ruimte voor leidingenzones die de aanleg van bijkomende pijpleidingen mogelijk maken.

In de beleidsnota Mobiliteit worden onder de derde strategische doelstelling (Naar een goed verknoopt logistiek netwerk en optimaal ontsloten internationale knooppunten) pijpleidingen (OD 3.3.) ingezet als een volwaardige transport modus om de modal shift te ondersteunen en de connectiviteit tussen de knooppunten te verbeteren. De Vlaamse Regering reserveert ruimte voor leidingenzones die de aanleg van bijkomende pijpleidingen mogelijk maken. Er wordt een visie uitgewerkt om deze modus sterker aan te haken aan het mobiliteitsbeleid. Pijpleidingen worden vanuit een grensoverschrijdend perspectief bekeken.

In de strategisch visie van het BRV wordt voorgesteld om het energiesysteem aan te passen aan de energietransitie. Het Vlaams ruimtelijk beleid lokaliseert de energie-infrastructuur die functioneert op bovenlokaal, Vlaams en internationaal niveau zoals grootschalige energie-productievoorzieningen en hoofdtransportleidingen voor onder andere elektriciteit, brandstoffen en gas. Voor het elektriciteitsnet en voor de pijpleidingen wordt in toekomst nog een belangrijke groei verwacht. Oorzaken daarvan zijn de groeiende vraag naar energie, het groter wordend aandeel kleine productie-installaties, de toenemende connectie met het buitenland en de groeiende vraag naar goedkoop transport, zonder de leefkwaliteit te schaden.

Er wordt uitgegaan van een energie-infrastructuurbundeling. Transportleidingen voor energie (elektriciteitsleidingen, gasleidingen, pijpleidingen en warmtenetten) worden zo veel mogelijk gebundeld met bestaande infrastructuur, rekening houdend met veiligheidsrisico's. In functie van de technische beperkingen worden ondergrondse leidingen zo veel mogelijk aangelegd in leidingstroken en gebundeld met lijninfrastructuur, rekening houdend met de maatschappelijke kost. Het transport van energie (zoals elektriciteit, warmte, energie-houdende gassen, vloeistoffen) vraagt om infrastructuur.

Onder 'Stedelijk-economische ruimte en energie in Europese samenhang' worden pijpleidingen omschrijven als te bundelen in continentale verbindingen met weg, spoor of water. Ruimtelijke concentratie draagt bij aan meer rationele en rendabele vormen van overslag en exploitatie van het multimodaal (zoals op vandaag zijnde weg, spoor, binnenvaart en pijpleidingen) logistiek netwerk.

Daarnaast zijn er verschillende studies met betrekking tot de toekomstige energiebehoefte, de toekomstige rol van aardgas alsook het gebruik van pijpleidingen.

Vlaams klimaatbeleidsplan 2021-2030

De Vlaamse Regering keurde op 9 december 2019 het Vlaams energie- en klimaatplan 2021-2030 definitief goed. Vlaanderen moet de komende jaren grote stappen vooruit zetten om het energiesysteem koolstofarm en duurzamer te maken. Dat is nodig om de Vlaamse klimaat- en energiedoelstellingen voor 2020 en daarna te realiseren.

Het afsluiten van het klimaatakkoord in Parijs en de richtlijnen uit het pakket schone energie voor alle Europeanen geven duidelijke richtlijnen aan voor een toekomstige energietransitie. De energie-efficiëntie moet fors verbeteren, het aandeel hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening moet sterk verhogen, onze energie-infrastructuur moet beter en flexibeler, zodat de energievoorziening te allen tijde gegarandeerd blijft. De energiefactuur moet betaalbaar blijven voor gezinnen. Om dit alles te bereiken, hebben we een slim energiesysteem nodig dat flexibel kan inspelen op het fluctuerend aanbod van hernieuwbare energie.

De klimaatdoelstellingen vereisen een transitie van de economie richting een groene en circulaire economie. Een groene economie betekent een economie waarbij we het huidige niveau van welvaart en welzijn verder kunnen opbouwen en tegelijk het natuurlijk kapitaal en een gezond klimaat in stand houden. Het perspectief op een groene economie gaat over slim in te zetten op de synergiën tussen economie en ecologie, zo streven we zowel economische als milieudoelstellingen na.

Voorliggend plan draagt bij aan een slim energiesysteem dat moet toelaten om flexibel in te spelen op het fluctuerend aanbod aan hernieuwbare energie.

2. INHOUD

A. VERKENNEND OVERLEG: STARTNOTA

Fluxys Belgium NV heeft in het kader van haar opdracht inzake het garanderen van de bevoorradingszekerheid voor aardgas in de regio Limburg voorbereidend onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft geleid tot een projectvoorstel voor een aardgasverbinding vanaf de transportas West-Oost ter hoogte van Glabbeek die in Halen wordt gekoppeld aan de bestaande hoofdleiding Dilsen – Lommel – Tessenderlo – Diest.

Fluxys heeft dit projectvoorstel voorgelegd aan het departement Omgeving met het oog op het bekomen van de nodige vergunningen. Voor de aanleg van een nieuwe aardgastransportleiding is een bestemmingswijziging noodzakelijk via de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP).

De nieuwe aardgasleiding tussen twee bestaande hoofdtransportleidingen die het globale netwerk versterkt, wordt beschouwd als een hoofdtransportleiding. In overeenstemming met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden de hoofdtransportleidingen aangeduid in een GRUP.

Voor deze verbinding blijken de bundelingsmogelijkheden met infrastructuur beperkt. Er worden drie mogelijke tracés overwogen en grondig geëvalueerd. Om de aanleg van bijkomende leidingen in de toekomst mogelijk te maken, wordt voorzien om in het op te maken GRUP een leidingstraat aan te duiden.

De startnota is opgesteld door het planteam samengesteld uit medewerkers van het Departement Omgeving en MER-deskundigen van Antea, op basis van de informatie die door Fluxys werd aangeleverd. Fluxys maakt geen deel uit van het planteam. Het planteam zal, indien nodig, beroep doen op de technische kennis van Fluxys in een technisch overleg.

Het planteam zal de startnota (plandoelstelling, tracé-keuze, alternatieven) toelichten aan de betrokken gemeenten en provincies.

De startnota bevat naast ruimtelijke achtergrondinformatie en informatie over de aanpak van het milieuonderzoek, ook de plandoelstelling.

De startnota wordt nu ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering start daarmee formeel het planproces.

B. INHOUD VAN HET VOORSTEL: DOELSTELLING PLANPROCES

In de startnota wordt de plandoelstelling als volgt geformuleerd:

- *De aanleg van een leiding mogelijk maken op korte termijn ten behoeve van de energiebevoorrading en de versterking van het aardgasnet in de regio Limburg. Op basis van de huidige inzichten wordt gedacht aan een diameter van 600mm op de verbinding tussen transportas West-Oost ter hoogte van Glabbeek en de bestaande hoofdleiding Dilsen – Lommel – Tessenderlo – Diest, ter hoogte van Halen.*
- *De aanleg van leidingen voor diverse toepassingen mogelijk maken op diezelfde verbinding tussen transportas West-Oost ter hoogte van Glabbeek en de bestaande hoofdleiding Dilsen – Lommel – Tessenderlo – Diest, ter hoogte van Halen. Voor deze leidingen wordt op langere termijn bijvoorbeeld gedacht aan leidingen voor groene gassen, die kunnen kaderen in de energiebevoorrading en de behoefte om over te schakelen van fossiele gassen naar groene alternatieven zoals waterstof, biomethaan of andere.*

De doelstelling wordt in een GRUP vertaald door het voorzien in een overdruk leidingstraat en een bestemming openbaar nut voor de bijhorende infrastructuur zoals (in geval van een aardgasleiding) gasstations, afsluiterknooppunten.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43 §3 3° en artikel 31 §1 2° van het Besluit van de Vlaamse Regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Een geïntegreerd planningsproces kent 5 fases. De resultaten van elk van deze 5 fases worden geconsolideerd in een nota. De startnota is dus de eerste van 5 nota's.

Over de startnota en over de plandoelstelling wordt, na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering, het advies gevraagd aan Saro en Mina-raad, de gemeenten Bekkevoort, Diest, Geetbets, Glabbeek, Halen en Kortenaeken en provincies Limburg en Vlaams-Brabant en de door de Vlaamse Regering bepaalde adviesinstanties. Er wordt over de startnota ook een consultatie van de ruime bevolking georganiseerd, in principe van midden augustus tot midden oktober 2020.

Op basis van de adviezen en de participatie zal daarna door het planteam een scopingnota, voorontwerp-RUP en ontwerp-milieubeoordeling worden uitgewerkt tegen de jaarwisseling. Daarna volgt een plenaire vergadering over het voorontwerp-GRUP en de milieubeoordeling.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar goedkeuring te hechten aan bovengenoemde startnota 'Leidingstraat Glabbeek - Halen'.
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, te gelasten om de vereiste adviezen in te winnen over de bovengenoemde startnota en de bevolking van de betrokken gemeenten te informeren over de inhoud van de startnota en de bevolking te raadplegen.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR